

Ang Petriplatsen

Petriplatsen utgör en historiskt viktig del i Lunds stadskärna.

Stadskärnan i sig är definierad som *Riksintresse för kulturmiljövården*; där anges det medeltida gatunätet och kvartersstrukturen som särskilt skyddsvärda.

Under Sankt Petri kyrkogatas långa avstängning för gatuarbete, uppstod spontana gång- och cykelvägar genom parkens gräsmatta och Petriplatsen framstår sedan dess som något vanskött. Viss renovering kan behövas. Planerade åtgärder måste dock stå i samklang med de värden som historia och stadsbild deklarerar.

Bakgrund

På Petriplatsen låg ursprungligen Sankt Petri kyrka från 1100-talets andra hälft, riven och omvandlad till byggmaterial efter reformationen 1536. Kyrkan var byggd i sten i romansk stil med långhus, kor och absid. Då universitetet övertog marken 1840 förvandlades Petriplatsen från kyrkogård till en del av Lunds universitets botaniska trädgård. Det var fabrikör J.P. Borg som skänkte tomtmark (nuvarande Mårtenstorget), lämplig för kreaturshandel till staden mot att staden donerade Petriplatsen till universitetet. Ett villkor för donationen var att platsen aldrig skulle bebyggas.

Som botanisk trädgård var platsen väl inhägnad med staket och i hörnet stod sedan 1840-talet en av Lundagårds entréportaler formgivna av 1700-talsarkitekten Carl Hårleman. När platsen blev offentlig park 1922, flyttades denna portal till Kulturen där den fortsatt står. År 1938 kom Ansgar Almquists Linnéstaty på plats.

Idag

Petriplatsen är idag en vad man kan kalla *Pocket Park* (fickpark) d v s en park som med relativt liten yta ger stort utbyte till staden invånare och upplevs som viktig för avkoppling och återhämtning. Petriplatsen är grön och skuggig även under sommarens varmaste perioder och har klarat de senaste årens torrperioder väl.

Parken utgörs av en yta om ca 1800 kvm. 80 % av denna yta (ca 1450 kvm) utgörs av gräsmatta. Resterande ytor är belagda med kalkstensplattor alternativt är grusade.

Klosterkyrkans murar är pedagogiskt markerade med stenrader i gräsmattan.

De diagonala gångstråken som leder från Sankt Petri kyrkogata fram till Linnéstatyn är belagda på karta från 1920-talet. Sedan dess har en ny entré öppnats västerut till Ekska husets baksida och en öppning i norr tagits upp mot biblioteket.

Parken karaktäriseras av skuggande träd av olika ålder, gräsmattor, kalkstensgångar, blommande buskar under vilka ett rikt flor av vårblomande lökväxter trivs. Runt Linnéstatyn har det funnits olika typer av rabatter och planteringar genom åren. För närvarande finns en halvcirkel av låga formklippta buxbomshäckar med tåliga och långblommande växter bl.a. julrosor och lavendel. Buxbomsplantorna ger ett tätt, friskt intryck utan ”luckor” i raden. Parken har även gott om sittplatser.

Mot Bredgatan i öster bildar två stora träd och en stor körsbärskornell en välbehövlig grön ridå mot trafiken. Den tidigt blommande kornellen (*Cornus mas*)¹ finns fotodokumenterad från 1964 och är alltså ca 60 år. Under busken är gynnsamma förhållanden för en rikt blommande flora av lökväxter i ett slags woodland-liknande parti med en matta av vårblomande lökväxter som vintergäck, snödroppar, iskrokus, krokus, rysk blåstjärna och scilla som tillhör de inslag som får Petriplatsens park att kännas större än sina kvadratmeter.

Mot Sankt Petri Kyrkogata i söder står en allé med fem träd som ger skugga under varma och torra sommarperioder. Ytterligare buskage och fasta bänkar finns längs muren mot stadsbiblioteket och syrenbuskage mot Ekska huset. Under dessa buskar och träd finns också blommande lökväxter. Mot Bredgatan står ett par större träd. Längs både Petrikyrkogata och Bredgatan avgränsas platsen med ett antal stenpollare mellan vilka metallkedjor är dragna. Samma typ går att finna i Lundagårds gräns mot Kyrkogatan. Petriplatsen delar med Lundagård rollen som den viktigaste parken i stadskärnan.

Petriplatsens park finns bildokumenterad från 1928 men med tonvikt på 1960-1970-tal.

Skydd

I *Lunds stads bevaringsprogram* anges för Clemens rote:

- Inga breddningar eller uträtningar av gatunätet bör ske.
- Särskild omsorg bör vid planläggning ägnas kvarterens inre med väl anlagda trädgårdar och bestånd av buskar och uppvuxna träd.
- Gatstensbeläggning på gator och trottoarer bibehålles.

I *Värna och vinna staden, fördjupning av översiktsplanen för staden Lund, 2005*, talas på sidan 19 om ett ”gaturum med ett högt bevarandevärde”. Hit hör enligt kartan Bredgatan och Sankt Petri kyrkogata. Petriplatsen är inte markerad, ansågs kanske skyddad av donationsvillkoren.

¹ **Körsbärskornell** – *Cornus mas*

Höjd: 4-6 m ◆ Bredd: 4-6 m ◆ Zon: I-IV

Användning: Trädgårdar, torg och smågator.

Ståndort: **Mycket värme- och torktålig**. Kalktolerant.

Körsbärskornellen blir ofta en mycket stor buske men kan lätt stammas upp till små träd med yvig, bred krona.

Stam och huvudgrenar är grova och robusta med mycket hård ved. Barken spricker upp och blir flagig.

Blomning kommer tidigt på våren, långt innan bladen, och består i skyar med skira gula blommor. Bladen är äggrunda och släta och kan få rödaktiga höstfärger. Om grupper planteras kan skörden av de ätliga, avlånga, röda bären bli riklig. De mognar sent och uppskattas av människor och fåglar.

https://www.tonnersjo.se/show_trad.php?ID=61

Sammantaget menar AFSL att:

- Petriplatsen har ett mycket stort historiskt värde och utgör en viktig del av stadskärnans identitet.
- För dagens lundabor utgör den också en oas som skänker vila och skugga under heta sommarmånader. Den utgör en utmärkt plats för att träffa en vän, läsa en bok eller ta en medhavd fika
- Förnyelsen av parken får inte innebära en minskning av mängden grönska som redan idag bidrar till stadens klimat genom ett substantiellt koldioxidupptag. Om möjligt bör mängden grönska öka.
- Gränsen mellan gata och park är viktig att upprätthålla (Riksintresset) – gatu- och trottoarbeläggning bör inte tränga in i parken (så som den gjort t ex i utrymmet framför stadsbiblioteket)
- Raden av polare längs Sankt Petri kyrkogata står idag flera meter in i parken och bör om möjligt flyttas ut.
- Ytterligare ett eller två träd mot Bredgatan bör prövas.
- Det ska inte vara möjligt att ta sig in i parken i varje punkt. Istället bör tre-fyra entréer finnas som berättar om en viss avskildhet och om möjlighet till vila från stadens och trafikens brus. Möjlighet att korsa parken ska finnas kvar, men en rak ”autostrada” genom parkrummet är onödig och riskerar att ”rörelserummet” övertrumfar ”vistelserummet.
- Befintliga och ev nya gånglinjer ska stöttas av bänkar och buskar.
- Uppdelning av parken i flera ”gröna rum” kan stärkas jämfört med idag.
- Sittmöjligheter längs murarna i norr bör utökas.
- Parkens möblering bör ses över – bänkar av mer traditionellt slag bör prövas.
- Platsens historia bör uppmärksammas genom en informationsskylt innehållande förutom text historiska bilder/fotografier
- I övrigt hänvisas till AFSL:s kommenterade bildserie som här är lagd som bilaga

Lund 18 april

Thomas Hellquist, *ordf AFSL*

info@afsl.se *hemsida:* <https://afsl.se>

Historiska bildkällor Petriplatsen

[Petriplatsen – Kulturportal Lund](#)

<http://carl.kulturen.com/web/object/503492>

<https://www.alvin-portal.org/alvin/resultList.jsf?faces-redirect=true&includeViewParams=true&query=Petriplatsen&searchType=EXTENDED&dswid=-8506>

<https://stadsarkivet-lund->

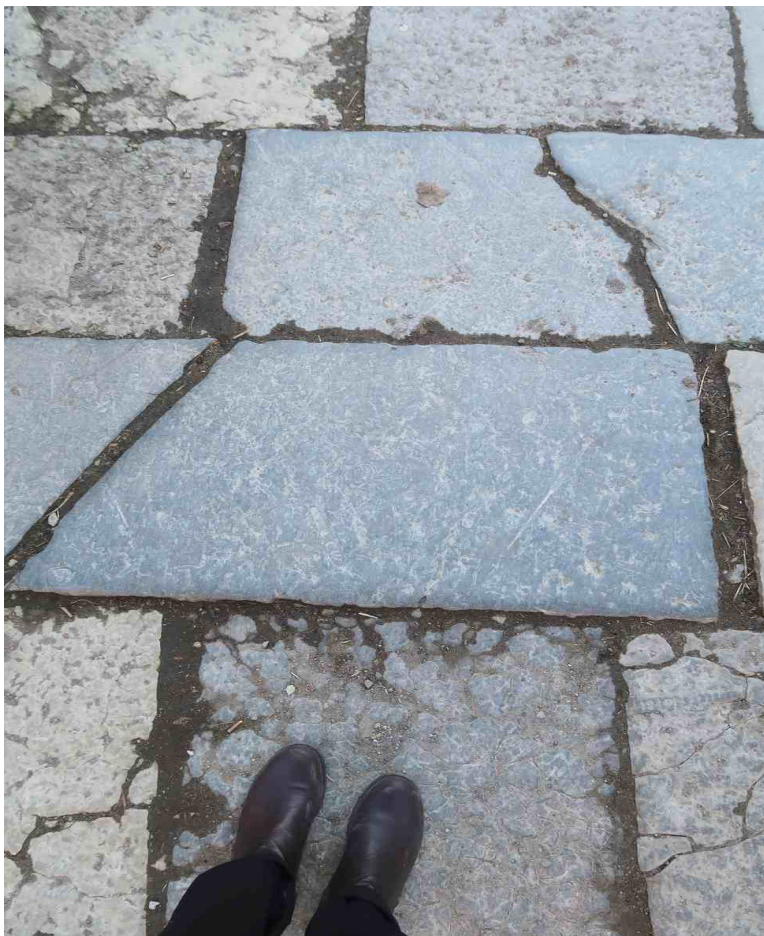
<mediagallery.imagevault.se/?orderby=latest&take=100&searchterm=Petriplatsen>

Petriplatsen i Lund, om det som är värt att bevara. April 2022

Entréerna till Petriplatsen är många. Genom sin öppenhet kommer det alltid att vara en hörna man sneddar över. Ändå är det den lugna gröna plats vi så väl behöver vid stadens huvudgata. Det bör inte på något sätt förvandlas till ett modernt stenlagt torg.

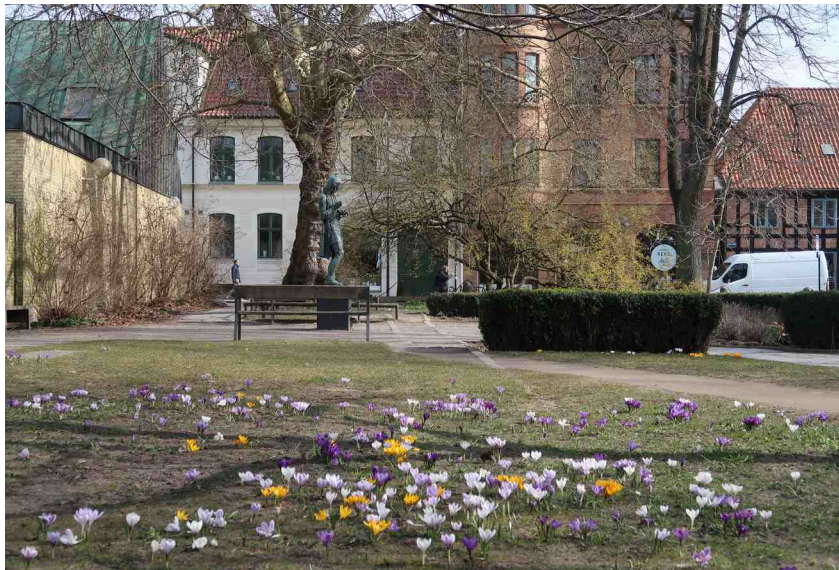

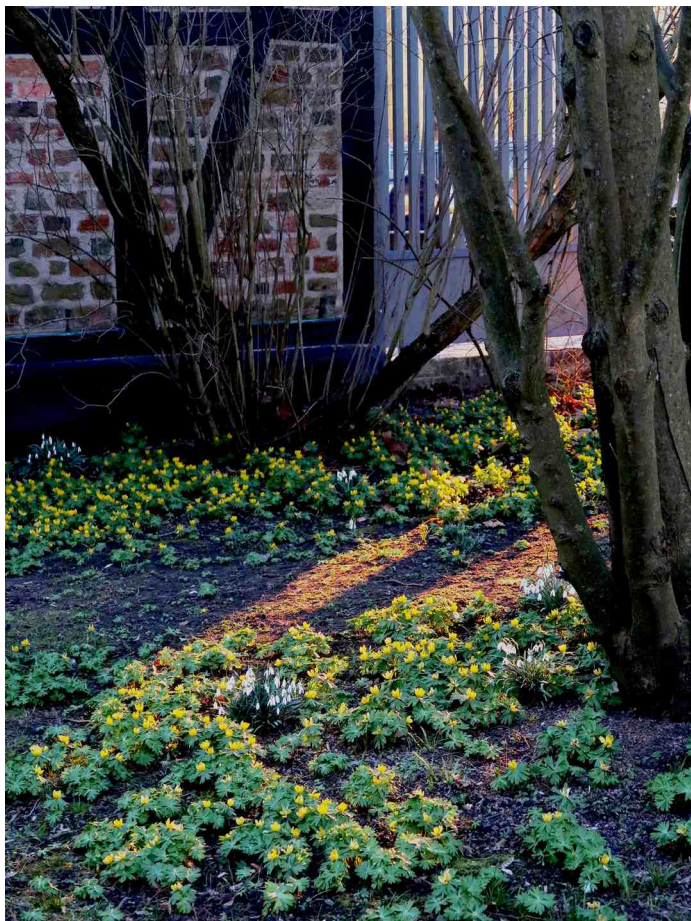
Kyrkans form ska fortsatt synas, med hjälp av natursten. Möjligen kan den stärkas.

Stenläggningen med riktig huggen natursten, lik Domkyrkans golv, är unik i Lund. På sina ställen har trädrötter gjort ytan snubblande farlig. Det bör rättas till, i övrigt ska man vara rädd om detta vackra, oregelbundna golv.

Om våren blommar det rikligt i omgångar i gräsmattorna. Scilla, vintergäck och snödroppar, sedan krokus och slutligen pingstliljor och tulpaner. Det tar lång tid för lökväxterna att etablera sig så här fint.

På allt färre ställen i Lund tittar den låga varma kvällssolen fram. Det luftiga spjälverket i planket här fångar upp solljuset och släpper in strimmor.

I förgrunden syns Lunds förmodligen högsta platan. Den lilla körsbärskornellen i bakgrunden gör ett gott kompletterande arbete i att breda ut sig på låg nivå nedanför de höga träden. Den är tålig och bra på många sätt i vårt klimat och skyddar också mattan av tidiga vårblommor som spritt sig under dess grenverk.

Kornellens låga parasollika växtsätt står i fin kontrast till de höga träden och ger samtidigt ett visst skydd mot trafiken alldeles utanför.

Det vackert låga, breda grenverket skapar djup och en slöja av spänning mot parken. I mars blommar trädet i gult. Här är blommningen inte helt utslagen ännu.

Längs bibliotekskafféets södermur kan man tänka sig fler bänkar av enkel, klassisk modell. Detta är tillräckligt, så när som på någon strategisk bänk för att hindra genvägar över gräset. Petriplatsen kännetecknas av lugn och ro, trots sitt centrala läge. Behovet av vila i bruset, behöver fortsatt tillgodoses.

Dagisbarnen sneddar inte över gräset. Genom lite logiskt tänkande skulle man kunna placera en och annan bänk eller en ny buske strategiskt och på så sätt leda också annat folk på rätt väg.

Här är ett tydligt exempel på hur en förlängd eller möjligen bara något flyttad soffa, kan leda bort människor från de mest självklara genvägarna över grasmattor och planteringar. Mer behövs oftast inte för att förbättra.

En smått märklig inhängnad nedanför platanen. Kanske behövs staketet, på någon av sidorna, för att folk inte ska trampa ner växtligheten. Här är det kyrkans placering det som bör lyftas fram.

Buxbom-inramningens böj ger ett ytterligare skydd för platsen, men skymmer inte sikten på något håll. Den är frisk, bör vara kvar och hållas fin. Planteringen i övrigt är svår att bedöma här, men lavendeln är bra också för bin. Bristen på öppet vatten i Lund är något man skulle kunna önska få förbättrat i detta sammanhang. Ett litet springvatten för insekter, fåglar att dricka av och för människor att lyssna på vore fint.

En för gräs svårödlad yta kan möjligen planteras med marktäckande växter; skuggtåligt, vintergrönt men inte för att gå på. Kantsten kan hjälpa till ikring.

Belysning på låga pollare, lysande nedåt istället för att blända skulle kunna ge trygghet och trivsel på kvällen. I övrigt önskas ingenting som liknar den "moderna" stenanläggning med diverse arrangemang, vilken anlagts framför Stadsbiblioteket. Alla torg och platser i staden får inte vara uppenbart daterade 2020-talet.

Att ge varsamt underhåll av en älskad park är inte fel!